

Nichita Stanescu

"Nichita Stanescu apartine unei generatii pe care istoria, zic unii, ar fi favorizat-o. Ea ar fi aparut intr-un moment de gol in literatura si l-ar fi acoperit repede, beneficiind de absenta marilor modele.

Nu cred deloc in aceasta explicatie si am si de ce: poezia tanara din anii 60 s-a afirmat aproape simultan cu revenirea in actualitate a marilor poeti interbelici. O alianta norocoasa, intr-adevar, de care tinerii au profitat intorcand poezia la tezele si limbajul ei specifice. In mai putin de zece ani, fata poeziei romanesti s-a schimbat, gratie lui Nichita Stanescu si colegilor lui de generatie, gratie, desigur, si altor forte spirituale, care, intr-o frumoasa competitie, au provocat realmente o renastere a literaturii romane. "

Eugen Simion

E drept ca, chiar in viata spirituala a marilor popoare, aparitia unor poeti sau alti creatori, de o deosebita vocatie, care sa infrunte timpul si sa ramana in cultura, este destul de rara... Cu atat mai mult in viata unor popoare mici sau mijlocii, cu atat mai rar a unor genii artistice ca Mihai Eminescu. Ei sunt ca niste falnici si pururea tineri brazii, sub umbra carora isi duc viata pasnica ceilalti arbori, florile, ierburile si muschii: adica acea fauna in continua efervescenta care formeaza existenta culturala, de zi cu zi, a unui popor ca al nostru, unde lumina cartii a fost intotdeauna in cinstirea ce i s-a cuvenit.

Numele lui Nichita Stanescu a fost raportat, de multi admiratori, la cel al "poetului (nostru) nepereche". E drept ca autorul "dulcelui stil clasic" a impresionat puternic generatia contemporana si continua sa starneasca admiratia noilor sai cititori.

El a fost, alaturi de Nicolae Labis, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Horia Badescu, Leunid Dimov si Grigore Vieru, din Republica Moldova, unul dintre cei mai de seama creatori romani din secolul al XX-lea, care au ridicat, dintr-o data, lirica noastra la nivelul literaturii europene de cea mai buna calitate.

Fata de ceilalti poeti, alaturi de care l-am amintit, Nichita Stanescu s-a evidentiat printr-o inteligenta nativa scilicet si o spontaneitate creatoare rar intalnita, care, imbinata si folosita cu iscusinta, au dus la combinatii verbale si filosofice deosebite: "E o intamplare a fiintei mele; / si-atunci, fericirea dinlauntru meu / e mai puternica decat mine..." (Cantec).

Evident ca, absolvent al Facultatii de Filologie, pe vremea cand aici mai predau inca George Calinescu si Alexandru Piru, el avea si o cultura umanista pe masura acestor calitati native, dublata de o lectura bogata, reusind sa imbine "slova de foc cu slova faurita"1, cum ar fi spus Tudor Arghezi, in modul sau personal, de neegalat si de neimitat, fiindca, oricine ar incerca s-o faca, ar ramane un epigon umbrit, ca si cei care s-au aflat sub aripa Luceafarului eminescian.

Dar acest efort nu este vizibil si marele sau merit, care l-a ajutat sa depaseasca repede randurile

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

„ Fericit este exprimata (in Leuaica tanara, iubirea, n.n.) ideea ca dragostea invadeaza nu numai intregul corp al omului, dar si toate obiectele din preajma sa: "Mainile mele sunt indragostite / Vai, gura mea iubeste, / si iata, m-am trezit / ca lucrurile sunt atat de aproape de mine / incat abia pot merge printre ele, /fara sa ma ranesc." Atacul erotic e felin, fara sa ramana in sfera animalica. "

Alexandru Piru

Titlul *Leuaica tanara*, iubirea e superb, senzual si provocator - exprimand emotia unui tanar care iubeste pentru prima data si caruia i se pare ca, prin simtamantul lui, se uneste cu eternitatea. Metafora si personificare, descantec si simetrie, epitet si paralela simbolica intre o fiinta salbatica si un sentiment omenesc, adica intre concretul care il inspaimanta pe indragostit si abstractul pe care il intuieste - titlul poeziei transfera iubirea din domeniul rational in cel al subconstientului, de unde ne indeamna s-o descoperim si s-o inaltam din nou in rational.

Cuvintele sunt reluate in primul vers, ca o amenintare (pentru ca cititorul sa si le imprime bine in memorie): (leoaica) "mi-a sarit in fata", adica a aparut pe ne-asteptate, cu atat mai greu de prevazut ori de rezistat ispitelor ei.

Un fior adolescentin, incordat si carnal, dar firesc, urca, din trupul tanarului, placut si dureros (transformand senzatia subtila a sarutului in cea dureroasa a muscaturii): "Coltii albi mi i-a infipt in fata/m-a muscat leoaica, azi, de fata."

Dar iubirea e pura (cu "coltii albi") si, o data contaminat de ea, tanarul sesizeaza altfel universul: "si deodata-n jurul meu, natura / se facu un cerc, de-a dura, / cand mai larg, cand mai aproape, / ca o strangere de ape." Perfectiunea e sub forma de cerc ori de sfera, adica fara asperitati (ca si iubirea), ca soarele ori ca pamantul, si poetul indragostit se muta in interiorul ei.

Prea plinul din sufletul sau nu-i permite sa stea mult acolo: privirea ii "tasneste in sus", cautand culorile curcubeului: "si privirea-n sus tasni, /curcubeu taiat in doua, / si auzul o-ntalni / tocmai langa ciocarlii"...

Transferul de senzatii e evident: auzul intalneste, privirea tasneste spre culori, iar mana nu mai stie sa mangaie decat cu toate simturile deodata: "Mi-am dus mana la spranceana, / la tampla si la barbie, / dar mana nu le mai stie, / si alun-ca-n nestire /pe-un desert in stralucire". Metafora "desert in stralucire" este inrudita (deci, probabil, in mod constient) cu cea din poezia *Floarea albastra*, a lui Mihai Eminescu, atunci cand iubita ii spune alesului ei: "In zadar rauri de soare / Gramadesti-n a ta gandire /si campiile Asire /si intunecata mare"... dar, in mod invers, Luceafarul poeziei romanesti glasuieste "in dulcele stil clasic", pe cand, aici, Nichita Stanescu se exprima in cel mai fermecator vers liber: dovada ca, in acest "desert in stralucire", el vede tot "o leoaica aramie", adica iubirea, "cu miscari vicleane", care-l fascineaza "inca o vreme, si-nca-o vreme"... "si te-ai dus, dulce minune, /si-a murit iubirea noastra" / Floare-albastra, floare-albastral... / Totusi este trist in lume" - ar fi oftat, cu alte cuvinte, Mihai Eminescu. Intre marii poeti, paralelisme pot fi stabilite, fara ca (neaparat) sa le afirmi...

EVOCARE

O adevarata arta poetica, la nivelul secolului al XX-lea, inrudita cu Testament, de Tudor Arghezi si Eu nu strivesc corola de minuni a lumii, de Lucian Blaga, este Evocare, bazata pe paralela permanenta iubita-poezie. Abstractizarea ideii de arta, ca dinamica a contrariilor, si imaginea

creatiei ca "trist cantec de dragoste", apropie atat de mult cele doua concepte, incat ele uneori se suprapun, alteori una poate lua locul alteia.

Ea (poezia-iubita) "era frumoasa ca umbra unei idei" si atat de pura incat "a piele de copil mirosea spinarea ei". Vizualul aluneca spre olfactiv ca, apoi, sa devina dur ca marmora, din care creatorul va ciopli statuia noii frumuseti: "a piatra proaspat sparta" (aluzie la Brancusi), "a strigat dintr-o limba moarta" (ideea revitalizarii cuvintelor stravechi; vezi si Al. Mateevici, Limba noastra).

In strofa urmatoare, Ea, ca centru al intregului act de creatie, prezinta noi caracteristici: "ea nu avea greutate, ca respiratia" - ideea abstractizarii creatiei, revenind la chipul muzei: "razanda si planganda cu lacrimi mari" (reincarnarea creatiei in trupul iubitei; capricioasa, ca vesnic dorita eminesciana), portret atotcuprinzator, amplu si bivalent, cuvintele si necuvintele, timpul si spatiul, particularul si generalul reunin-du-se in aceeaasi fiinta.

Penultimul vers il reia pe primul, cu un singur cuvant modificat: "Ea era frumoasa ca umbra unui gand", dar paralela idee (din primul vers) si gand (din cel citat) nu reprezinta decat o treapta ascendenta - pe care poetul o urca in actul creatiei. Jntre ape, numai ea era pamant - incheie autorul, sugerandu-ne trainicia creatiei, alcatuita cu atata truda, fata de tot ceea ce e schimbator in jur ("intre ape"), Nichita Stanescu, dand masura celui mai ingenios joc de cuvinte intalnit pana acum in lirica noastra, determina noi galaxii verbale", atat de inedite si minunat alcatuite, aceasta arta a spunerii dovedeste ca el este un bijutier al cuvintelor, dintre cei mai iscusiti.